

LEDARE

Ledare: Ska "Pastor Jansson" nu förbjudas av FN?

PUBLICERAD 2006-02-15

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

SaudiArabien's "högste andlige ledare", schejk Abd al-Rahman al-Seedes, uppmanade i senast förlidna fredagsbön världens länder att stifta lagar som "förbjuder kränkningar av profeten och islams heliga platser".

FN:s generalsekreterare instämmer. Kofi Annan ställde sig i förra veckan bakom ett förslag från 57 muslimska länder som går ut på att det nya FN-organet för mänskliga rättigheter även ska hantera religiös ärekränkning och förtal.

Vad innebär detta? Uppenbart är att det inte handlar om att garantera trosfrihet, det vill säga varje människas rätt att bli salig på sin egen fason. Dels respekteras inte denna rätt av nästan något "muslimskt land" ut-över Turkiet. Dels finns den redan inskriven i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Där proklameras trosfrihet redan i inledningen.

Artikel 2 i förklaringen, antagen av FN:s generalförsamling 1948, lyder i sin första mening: "Envar är berättigad till alla de fri- och rättigheter som uttalas i denna förklaring, utan åtskillnad av något slag, såsom ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt."

Artikel 18 är mer utförlig om religion: "Envar har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och att ensam eller i gemenskap med andra offentligt eller enskilt utöva sin religion eller tro genom undervisning, andaktsövningar, gudstjänst och iakttagande av religiösa sedvänjor."

FN har alltså sedan 57 år fastslagit

- 1) att ingen människa ska få diskrimineras på grund av sin tro,
- 2) att varje människa har rätt att fritt få välja tro och utöva sin religion.

FN:s medlemsstater bedöms på denna grundval av FN:s organ, däribland självfallet av kommittén för mänskliga rättigheter.

Så schejken i sin fredagsbön, de "muslimska länderna" (som regelmässigt bryter mot båda grundsatserna) och FN:s generalsekreterare måste mena något annat när de begär att FN

ska anta en ny typ av skydd för religion. Det är inte svårt att se vad de avser: ett skydd för religioner från att kritiserar eller bli föremål för satir. De stora etablerade religionerna ska få en rätt till "respekt", formulerad som ett "förbud mot kränkning" – och då inte enbart från regeringar och stater utan även från massmedier och medborgare jorden runt. Vad som är brist på respekt ska uppenbarligen avgöras av de religiösa; om de känner sig kränkta, är de kränkta.

Låt mig gå rakt på: Jag är inte beredd att i det allmänna samtalet lova att hysa respekt för religioner. Jag anser dem samtliga vara uttryck för människans benägenhet för vidskepelse. Jag hävdar att upplysning, förnuft, vetenskap och humanism har fört mänskligheten framåt – inte religion. Upplysningen har fått kämpa sig fram mot religioner – i den "kristna världen" mot religiösa dekret om att jorden är platt som en pannkaka och universums centrum, mot häxbränningar och annat kvinnoförtryck, mot djävulsskrämsel och tortyrredskap (till det mest förfärliga jag har sett hör den spanska inkquisitionens förhørscentrum i Cartagena, Colombia, med hela uppsättningen av tortyrinstrument; människors skrik satt ännu i väggarna).

De religiösa urkunderna – som i gamla testamentet och Koranens krigstexter – rymmer långa avsnitt som är helt förfärliga. Medan Jesus var världsligt maktlös framträdde Muhammed som erövrare, krigare och statsgrundare, vilket kan göra det svårare för islam att skilja mellan stat och religion – men kristna fundamentalister som tv-evangelisten Pat Robertson i USA ligger inte långt efter i förvridna föreställningar. Nyligen påstod han att Yitzhak Rabin och Ariel Sharon straffats av Gud själv för att de visade sig beredda att förhandla bort drömmen om Stor-Israel.

Den enda religion/filosofi jag personligen kan känna sympati för är Bahai, med toleransbegreppet i centrum. Men anhängarna av Bahai förföljs och dödas på det mest förfärliga sätt i de länder som styrs av muslimsk fundamentalism.

Om FN skulle ta på sig att skydda religioner från kritik får världsorganisationen ett tufft jobb. Den måste då också bestämma vad som är en religion. Några kan plötsligt börja tro att planeten Pluto är Gud. Det vore inte mer konstigt än andra knäppa påståenden från religionsgrundare. Ska då FN åta sig att skydda anhängarna av plutoismen från kritik från religioner som anser att Paradiset är lokaliserat till någon annan del av himlen? Om en religionsgrundare påstår att kon är helig, en annan att det i stället är åsnan eller hästen eller kamelen, är det då FN:s uppgift att ingripa för att den ene sårar känslan hos den andre?

Konstnärer och fritänkare har i västerlandet använt sina medel för att sticka hål på den pompösa vidskeplighetens företrädare och symboler. "Krossa den skändliga", utropade Voltaire om sin tids kyrk välde. En tecknare och satiriker i världsklass, som Leif Zetterling, har ofta sänkt påven från hans förmenta position av Guds ställföreträdare på jorden. I Storbritannien har Rowan Atkinson, "Mr Bean", med skrattet tagit ner prästvädet. Ska nu allt sådant förbjudas av FN? Får en text som den jag just skrivit publiceras? Blir det tillåtet att skriva att Jesus och Muhammed var människor, inte gudar eller halvgudar?

Den svenska regeringen måste snabbt skaffa sig en position i ämnet, särskilt som Jan Eliasson är den som nu leder arbetet med att organisera FN:s människorättsarbete. Är den svenska regeringen för eller emot ett nytt FN-stadgande som skulle inbjuda till allvarlig granskning från en FN-kommission, ibland ledd av diktaturregimer, av Hasse Alfredsons sketch om "Pastor Jansson" och dess motsvarigheter rörande islams religiösa uttryck? Får man skämta om imamer?

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt